



Elintarvikeketjulinja

Pvm/Datum/Date

Dnro/Dnr/DNo

29.11.2021

6493/00.00.01.00.00/2021

Ympäristöministeriö

Ympäristöministeriön lausuntopyyntö 18.10.2021 VN/20464/2021

Ruokaviraston lausunto hallituksen esitysluonnoksesta jätelain ja Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Ruokavirasto kiittää mahdollisuudesta lausua jätelain muutosta koskevassa asiassa.

Ruokavirastossa on viime vuosina kehitetty elintarvikeketjun rikollisuuden torjuntaa EU-lainsäädännön tiukentuneiden vaatimusten mukaisesti ja tämän työn yhteydessä on tunnistettu ns. monialaisuusilmiö: jos jonkun alan toimija laiminlyö lakisääteisiä veloitteitaan ja ansaitsee siten oikeudetonta taloudellista hyötyä ko. toimialalla, hän usein laiminlyö muidenkin lainsäädäntösektoreiden vaatimuksia ja ansaitsee näillä muillakin sektoreilla oikeudetonta taloudellista hyötyä. Samaa toimijaa valvoo eri hallinnonalojen näkökulmista useita eri viranomaisia, mutta kokonaiskuvaa oikeudettoman taloudellisen hyödyn osalta ei viranomaisyhteistyön ja tiedonsaantioikeuksien katvealueiden vuoksi ole mahdollista muodostaa. Niillä lainsäädäntösektoreilla, joilla viranomaisvalvonta edellyttää ennalta ilmoittamista, ei rikollista toimintaa harjoittava toimija jää välttämättä koskaan kiinni.

Ruokaviraston toimialalla valvotaan lannoitevalmistealan toimijoiden lisäksi myös esimerkiksi sivutuotealan ja rehualan toimijoita. Sivutuotteista osa pitää hävittää Honkajoen jätteenkäsittelylaitoksella, osa kelpaa eläinten rehun raaka-aineeksi ja osaa voidaan hyödyntää lannoitevalmisteiden raaka-aineina. Oikeudettoman taloudellisen hyödyn ansainta on varsin helppoa, jos näitä eri sivutuotevirtoja ohjataan tahallisesti taloudellisesti arvokkaampaan käyttöön ja toisaalta jätelain mukaista jätettä arvokkaampiin käyttökohteisiin (esim. rehuksi tai lannoitevalmisteeksi). Tämän sekoittamisvaaran vuoksi olisi tärkeää, että Ruokaviraston tehtäväalueen valvonnassa olisi mahdollista hyödyntää tarvittaessa siirtoasiakirjoista saatavaa informaatiota.

Käytännön valvonnassa on havaittu tilanteita, joissa osalle jätejakeista käytetään siirtoasiakirjaa, vaikka se ei olisi pakollista. Näiden jakeiden kohdalla olisi sivutuotelainsäädännön nojalla pakollista käyttää kaupallista asiakirjaa (tai vastaavia

Ruokavirasto

PL 100, 00027 RUOKAVIRASTO
Puh. 029 530 0400 (vaihe)
ruokavirasto.fi
Y-tunnus: 2911686-7

Livsmedelsverket

PB 100, 00027 LIVSMEDELSVERKET
Tfn 029 530 0400 (växel)
livsmedelsverket.fi
FO-nummer: 2911686-7

Finnish Food Authority

P.O. Box 100, FI-00027 FINNISH FOOD AUTHORITY, FINLAND
Tel. +358 29 530 0400 (switchboard)
foodauthority.fi
Business ID: 2911686-7



Elintarvikeketjulinja

Pvm/Datum/Date

Dnro/Dnr/DNo

29.11.2021

6493/00.00.01.00.00/2021

tietoja sisältävää muuta asiakirjaa), mutta sitä ei käytetä. Tilanteissa, joissa jätejäte on samalla sivutuotelainsäädännön mukaista sivutuotetta, tulisi Ruokaviraston näkemyksen mukaan olla mahdollista huomioida myös kaupallisen asiakirjan käyttöä koskevat sivutuotelainsäädännön vaatimukset. Viranomaisvalvonnan vaikuttavuuden näkökulmasta olisi tärkeää, että tulevaisuudessa myös sivutuotelainsäädännön vaatimukset otettaisiin siirtoasiakirjoissa huomioon, jolloin samaa asiakirjaa voitaisiin hyödyntää niin ympäristöviranomaisten kuin eläinlääkintähuollon viranomaisten suorittamassa valvonnassa.

Ruokaviraston näkemyksen mukaan olisi tärkeää, että lausuttavana olevan jätelain muutosehdotuksen 143 b §:n muotoilu tiedonsaantiin oikeutetuista tahoista ei rajoittaisi Ruokaviraston toimialan viranomaisten tiedonsaantioikeutta tapauksissa, joissa on syytä epäillä vilpillistä toimintaa eri lainsäädäntöjen mukaisten vaatimusten noudattamisessa tai Ruokaviraston toimialan valvontaviranomaisella on muu valvontatehtävään liittyvä tiedonsaannin tarve.

Todettakoon vielä lopuksi, että Ruokaviraston tehtäväalueella sovelletaan ns. EU:n valvonta-asetusta, jossa velvoitetaan jäsenvaltioiden viranomaisia selvittämään kaikki epäilyt, jotka koskevat petoksellista toimintaa valvonta-asetuksen soveltamisalueella. Asetuksen 137 artiklassa säädetään, että epäiltäessä säännösten noudattamatta jättämistä, toimivaltaisen viranomaisen on tutkittava asia epäilyn vahvistamiseksi tai poistamiseksi. Saman asetuksen 138 artiklassa säädetään, että viranomaisen on rikkomusten toteamisen jälkeen toteutettava toimet, jotka ovat tarpeen, jotta voidaan selvittää, mistä säännösten noudattamatta jättäminen johtuu ja mikä on sen laajuus sekä mikä on toimijan vastuu. Toimivaltaisen viranomaisen on myös toteutettava asianmukaiset toimenpiteet, joilla varmistetaan, että kyseinen toimija korjaa tällaisen noudattamatta jättämisen ja estää sen jatkossa.

Tilanteissa, joissa jätealan toimija on sivutuotelainsäädännön edellyttämien kaupallisten asiakirjojen sijasta käyttänyt (ei-pakollista) siirtoasiakirjaa, tulisi olla mahdollisuus selvittää, onko kyse petokselliseen toimintaan viittaavasta menettelystä.

Ylijohtaja

Pia Mäkelä



Elintarvikeketjulinja

Pvm/Datum/Date

Dnro/Dnr/DNo

29.11.2021

6493/00.00.01.00.00/2021

Johtava lakimies

Hanna Brotherus



RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Tämä asiakirja on laadittu ja allekirjoitettu sähköisesti.
Dokumentet har uppsatts och undertecknats elektroniskt.
This document has been digitally prepared and signed.

Ruokavirasto
PL 100, 00027 RUOKAVIRASTO
Puh. 029 530 0400 (vaihde)
ruokavirasto.fi
Y-tunnus: 2911686-7

Livsmedelsverket
PB 100, 00027 LIVSMEDELSVERKET
Tfn 029 530 0400 (växel)
livsmedelsverket.fi
FO-nummer: 2911686-7

Finnish Food Authority
P.O. Box 100, FI-00027 FINNISH FOOD AUTHORITY, FINLAND
Tel. +358 29 530 0400 (switchboard)
foodauthority.fi
Business ID: 2911686-7